

GRAĐANSKA KODIFIKACIJA

Zbornik radova

Sveska 1

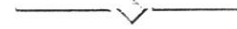

2002

GRAĐANSKA KODIFIKACIJA

Zbornik radova
Sveska 1

Copyright © Pravni fakultet Niš, Centar za publikacije, 2002

Izdavač Pravni fakultet u Nišu
CENTAR ZA PUBLIKACIJE

Za izdavača Prof. dr Miroslav Božić,
dekan

Urednik Prof. dr Radmila Kovačević-Kuštrimović,
rukovodilac Projekta

Redakcijski odbor Prof. dr Gordana Stanković
Prof. dr Nenad Đurđević
Doc. dr Nataša Stojanović

Total design Vesna Danković

Štampa TIBET Niš
Tiraž 100

ISBN 86-7148-034-8

CENTAR ZA PUBLIKACIJE

Pravnog fakulteta u Nišu

Trg Kralja Aleksandra 11
YU - 18000 Niš

Tel: (019) 523-545, 523-199

e-mail: pravni@prafak.ni.ac.yu

<http://www.prafak.ni.ac.yu>

6.3. Privilegija iz čl. 14 prema stanovištu francuskih sudova odnosi se na bilo koje lice francuskog državljanstva u procesnoj ulozi tužioca, dok protivna stranka može biti stranac ili Francuz koji nema prebivalište u Francuskoj (nerezident). To važi čak i kada sporna stvar nema one dodirne tačke koje se traže za uspostavljanje mesne nadležnosti domaće suda u konkretnom slučaju (Req., 19.12.1864.). Novija sudska praksa u ovoj zemlji orijentisala se u pravcu uspostavljanja nadležnosti domaćih sudova kada to "odgovara dobroj administraciji pravosuđa". Kao jedan od takvih slučajeva uzimana je okolnost da se u Francuskoj nalazilo boravište tuženika i u njemu njegova imovinska dobra (odluka od 14.2.1962.). Izborom suda koji je bio najbliži granici države u kojoj se nalazio njegov domicil, tužilac će eliminisati svaki prigovor o eventualnoj zloupotrebi prava na izbor pogodnijeg pravosuđa (Colmar, 30.4.1863.).

7.3. Kreativni doprinos sudske prakse u određivanju domašaja odredaba čl. 14 i 15 vidljiv je i u okolnosti da su one primenjivane na celinu imovinskih i neimovinskih tužbi, a ne samo na tužbe povodom ugovornih obligacija. Sa druge strane, primena ovih odredaba bila je isključena kod sporova povodom nepokretnosti koje se nalaze u inostranstvu, kao i na deobu ovih stvari ako su bile deo zastavštine, nezavisno od toga što su eventualno svi naslednici bili domaćeg državljanstva. Takođe i kod sporova koji se tiču načina izvršenja u inostranstvu, makar da su i tužilac i tuženi bili francuskog državljanstva. Sudska praksa u Francuskoj ublažila je strogost ovih odredaba, dajući mogućnost odricanja obeima strankama od tako postavljene nadležnosti. Francuz na to ima pravo u slučaju predviđenom u čl. 14, a i Francuz i stranac u slučaju koji propisuje čl. 15. U ovom drugom primeru Francuz na to ima pravo u postupku priznanja i izvršenja strane sudske odluke kada neće koristiti prigovor nenadležnosti stranog suda kojem se stranac obratio tužbom uprkos odredbi čl. 15.

8.3. Odricanje od primene ovih odredaba zakonika može biti učinjeno izričitim sporazumom ili prećutnim putem. U prvom slučaju punovažnost sporazuma o odricanju ceni se po odredbama prava koje je merodavno za ugovor odnosno za pravni posao o kojem se radi. Ovaj sporazum najčešće se manifestuje u ugovornom poveravanju presuđenja spora nekom drugom, a ne francuskom sudu. Isto dejstvo ima i određivanje domicila u statutu pravnog lica, koje obavezuje akcionare (Civ., 14.8.1869.). U slučaju prećutnog odricanja, iz činjenice da je tužba pomenuta stranom, a ne francuskom sudu, izvodi se zaključak da se tužilac nije želeo koristiti ovom mogućnošću.

9.3. Valja reći da francuski sud ne vodi računa po službenoj dužnosti o primeni odredaba čl. 14 i 15. Lice koje se odreklo povlastica koje mu one nude (to odricanje treba da bude "svesno i slobodno..."), gubi svako pravo da se docnije pozove na njih (Req., 24.2.1846.). Budući da prema shvaćanju francuskih sudova ove odredbe nemaju karakter francuskog javnog poretka u smislu Međunarodnog privatnog prava, to će se francuski sudovi oglašavati nenadležnim samo ako se ona stranka u čiju korist dejstvuje odredba u pitanju na nju pozove. (Civ., 2.7.1935.).

Prof. dr. Zoran Ponjavić
Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu

O MESTU PORODIČNOG PRAVA U PRAVNOM SISTEMU - ISTORIJAT I UPOREDNI PREGLED*

UDK 347.61/64:347(094.5)(091)

Pravni sistem se uobičajeno definiše kao skup važećih i međusobno usklađenih normi koje su grupisane prema predmetu i metodi regulisanja.¹ Pri ovome se, danas, nema u vidu samo skup hijerarhizovanih normi u okvirima jedne nacionalne države (piramida), već i pravila koja nastaju bez aktivnosti državnih organa, kao i ona nastala na međunarodnom planu i koja prodiru u unutrašnje pravo. Unutar pravnog sistema vrši se grupisanje pravnih normi (pravila) u određene celine, pravne grane, na osnovu njihove sličnosti. Govoriti o mestu porodičnog prava u pravnom sistemu označava njegovo izdvajanje i proučavanje kao posebne grane prava ili kao dela neke druge šire celine.

Ideja kodifikacije građanskog prava nanovo oživljava diskusiju o ovim pitanjima, koja na prvi pogled imaju samo doktrinarni značaj. Zagovornici ideje jedne opsežne kodifikacije građanskog prava koja bi uključila i porodično pravo često se pozivaju i na istorijske i na uporednopravne argumente. Bez namere zauzimanja konačnog stava o ovim pitanjima ponekad se zaboravlja da uspeh svake kodifikacije zavisi, kao što su svojevremeno istakli Rene David i Camille Jauffret-Spinozi, od dva uslova: da postoji jedna "prosvećena vlast" i da se ona realizuje u jednoj velikoj zemlji.² S druge strane, koliko je oportuno govoriti o kodifikaciji danas, kada se zna da je u mnogim zemljama romano-germanskog sistema naročito, prisutan fenomen rekodifikacije. Ovo se ne odnosi samo na komercijalno (trgovinsko) pravo koje se pod uticajem ubrzanog razvoja ekonomije posebno reguliše, nego i na oblast neimovinskih prava koja se normira nizom posebnih zakona, van Građanskih zakona. S druge strane, ako se pođe od onog što je jedan od tvoraca Građanskog zakonika Francuske, Portalis, rekao da je cilj zakonika konstituisanje građanskog društva, možemo konstatovati da je taj cilj kod nas danas i te kako aktuelan i poželjan. Dalji razvoj našeg društva nužno iziskuje njegovo konstituisanje kao građanskog društva zasnovanog na pravu, jednakosti i poštovanju ljudskih prava, što onda čini neop-

* Ovaj rad predstavlja deo naučnoistraživačkog projekta odobrenog od strane Ministarstva za nauku, tehnologije i razvoj Republike Srbije, pod nazivom: "Pripreme za donošenje jedinstvenog građanskog zakonika", čiji je nosilac Pravni fakultet u Nišu.

¹ Tako: D. Nikolić, *Uvod u sistem građanskog prava*, Novi Sad, 2001, str. 16.

² R. David, C. Jauffret-Spinozi, *Grands systèmes de droit contemporains*, Précis Dalloz, 10ed.1992, no 47. Navedeno prema: Xiao-ying Li-Kotvichikhine, *La réforme du droit chinois par la codification*, Revue internationale de droit comparé, 3/2000, str. 534.

